

en un document oficial, públic o mercantil."

Disposició final

La present Llei entra en vigor l'endemà de la seva publicació al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Casa de la Vall, 10 de juny de 1999

Francesc Areny Casal
Sindic General

Nosaltres els coprínceps la sancionem i promulguem i n'ordenem la publicació en el Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Jacques Chirac
President de la
República Francesa
Copríncep d'Andorra

Joan Martí Alanís
Bisbe d'Urgell
Copríncep d'Andorra

Lleis ordinàries

Llei sobre drets d'autor i drets veïns

Atès que el Consell General en la seva sessió del dia 10 de juny de 1999 ha aprovat la següent:

Llei sobre drets d'autor i drets veïns

Exposició de motius

Capítol I. Definicions

Article 1. Definicions

Capítol II. Drets d'autor

Article 2. Obres

Article 3. Obres derivatives i recopilacions

Article 4. Matèria no protegida

Article 5. Drets econòmics

Article 6. Drets morals

Article 7. Reproducció privada per a propòsits personals

Article 8. Citació

Article 9. Lliure reproducció per a l'ensenyament

Article 10. Lliure reproducció reprogràfica per part de biblioteques i arxius

Article 11. Lliure ús amb finalitat informativa

Article 12. Lliure reproducció i adaptació de programes d'ordinador

Article 13. Lliure descompilació de programes d'ordinador

Article 14. Lliure ús de bases de dades

Article 15. Distribució posterior a la primera venda

Article 16. Lliure exhibició

Article 17. Gestió col·lectiva obligatòria del dret exclusiu de la retransmissió per cable

Article 18. Durada dels drets d'autor

Article 19. Autoria i propietat original dels drets econòmics

Article 20. Presumpció d'autoria i de representació de l'autor

Article 21. Representació de drets en una obra audiovisual

Article 22. Cessió de drets econòmics

Article 23. Llicències

Article 24. Forma de la cessió i la llicència exclusiva

Article 25. Transmissió de la propietat de l'original o una còpia d'una obra

Capítol III. Drets veïns

Article 26. Actes que requereixen l'autorització dels artistes intèrprets o executants

Article 27. Drets morals dels artistes intèrprets o executants

Article 28. Actes que requereixen l'autorització dels productors de fonogrames

Article 29. Remuneració equitativa per a l'ús de fonogrames

Article 30. Actes que requereixen l'autorització d'organitzacions de radiodifusió i d'organitzacions que comuniquen els seus propis programes per mitjà de fil

Article 31. Actes que requereixen l'autorització dels editors d'obres no publicades prèviament

Article 32. Limitacions a la protecció dels drets veïns

Article 33. Cessió de drets econòmics i llicències

Capítol IV. Gestió col·lectiva dels drets d'autor i dels drets veïns

Article 34. Constitució i incorporació de la societat de gestió col·lectiva

Article 35. Tasques de la societat de gestió col·lectiva

Article 36. Funcionament de la societat de gestió col·lectiva

Article 37. Obligacions dels usuaris d'obres envers la societat de gestió col·lectiva

Article 38. Supervisió de la societat de gestió col·lectiva

Capítol V. Accions contra la lesió als drets del propietari d'un dret d'autor o dret veí; normes processals

Article 39. Dret a exercir una acció; accions; normes processals

Article 40. Indemnitzacions per danys i perjudicis

Article 41. Mesures cautelars i diligències preliminars

Article 42. Retenció a la duana

Article 43. Jurisdicció

Article 44. Abusos comesos amb relació a mitjans tècnics

Capítol VI. Àmbits d'aplicació de la llei

Article 45. Àmbit d'aplicació d'obres literàries i artístiques

Article 46. Altres àmbits d'aplicació

Article 47. Àmbit d'aplicació en virtut d'acords internacionals

Article 48. Territori d'Andorra

Disposició transitòria
 Disposició derogatòria
 Disposició final primera
 Disposició final segona

Exposició de motius

Les obres artístiques, les produccions fonogràfiques, les interpretacions o execucions, les emissions i les produccions tant fonogràfiques com audiovisuals o similars, han assolit un nivell de protecció harmonitzat en la majoria d'estats i en concret a tots els estats europeus. L'exigència d'una reciprocitat territorial en la protecció dels drets ha posat els autors andorrans en dificultats per fer valer els seus drets en certs països per impossibilitat de satisfer aquesta reciprocitat. Així mateix el nivell de protecció a Andorra de les obres, les produccions, les interpretacions, les execucions, o les emissions, inferior al nivell de protecció atorgada a tots els països industrialitzats, ha posat Andorra en una situació de desavantatge competitiu per a tota persona que presti serveis o faci productes des d'Andorra, que incorporin aquestes creacions intel·lectuals. A més el públic demana una alta qualitat en els productes o serveis que incorporen creacions intel·lectuals i els consumidors tenen el dret a estar protegits contra tota forma de pirateria o falsificacions d'aquests productes o serveis. L'evolució i la importància econòmica creixent dels drets d'autor i drets veïns ha estat acompanyada d'una sofisticació de la protecció pels autors, entitats d'emissió, productors, artistes intèrprets i executants i del públic tal que l'actual legislació sobre propietat literària i artística del 25 de juny de 1971 ha quedat superada. La nova Llei de drets d'autor i drets veïns permet atorgar una protecció actualitzada tant a autors com a artistes intèrprets o executants, entitats d'emissió, productors i públic consumidor. La nova Llei estableix un delicat equilibri entre els interessos d'aquests col·lectius. Aquest text està harmonitzat amb els principals convenis internacionals —com el Conveni de Berna per a la protecció de les obres literàries i artístiques de 1886 i en el Conveni de Roma per a la protecció dels artistes intèrprets o executants, productors fonogràfics i organitzacions de radiodifusió de 1961— i permetrà que Andorra, quan escaigui, s'hi pugui adherir per obtenir una protec-

ció internacional sòlida per als andorrans en matèria de drets d'autor i drets veïns.

La nova Llei de drets d'autor i drets veïns inclou dos grups de drets: els drets d'autor i els drets veïns.

En la part de drets d'autor cal destacar que en la Llei es defineixen com a obres literàries i artístiques: els programes d'ordinador, les obres audiovisuals, les obres fotogràfiques, les obres d'arquitectura i les obres d'arts aplicades, sempre que siguin produccions originals en el domini literari o artístic. També cal destacar que estan protegides les obres derivatives originals com traduccions, adaptacions, arranjaments i altres transformacions, i les recopilacions d'obres i recopilacions de simples dades (bases de dades). L'autor d'una obra literària o artística té uns drets econòmics i uns drets morals sobre les seves obres. Aquests drets econòmics i morals estan protegits durant la vida de l'autor i 70 anys després de la seva mort, amb certes matisacions per als casos d'obres de coautoria, obres col·lectives; obres audiovisuals, obres publicades anònimament o sota un pseudònim; casos en què es considera que l'autor és una persona jurídica; o casos d'obres publicades en volums. La Llei disposa una sèrie d'excepcions als drets econòmics per a certs casos de reproducció privada per a propòsits personals, citacions, reproduccions per a l'ensenyament, usos per part de biblioteques i arxius, finalitats informatives, adaptacions de programes d'ordinador o la seva decompilació, usos de bases de dades, distribucions posteriors a la primera venda o certes exhibicions. El propietari original dels drets econòmics i dels drets morals és l'autor que ha creat l'obra. En el cas d'obres col·lectives, la persona física o jurídica per iniciativa i sota la direcció de la qual s'ha creat l'obra, ha de ser considerada com l'autor de l'obra. En el cas d'una obra creada per un empleat en el compliment de les seves obligacions, el patró ha de ser considerat l'autor. En el cas d'una obra audiovisual, el productor, el director principal i el compositor de la música creada especialment per a l'obra audiovisual han de ser considerats com els coautors de l'obra.

En la part relativa als drets veïns es disposa que els artistes intèrprets o executants tenen certs drets econòmics i mo-

als sobre les seves interpretacions o execucions, durant un període de 50 anys; els productors fonogràfics tenen certs drets econòmics sobre les seves produccions fonogràfiques, durant un període de 50 anys; les organitzacions de radiodifusió tenen certs drets econòmics sobre les seves emissions, durant un període de 50 anys; i els editors d'obres no publicades prèviament tenen certs drets econòmics, durant un període de 25 anys. La Llei també disposa una sèrie d'excepcions per a certs propòsits personals, informatius, d'ensenyament o casos similars als establerts per a les obres literàries o artístiques.

En la Llei s'estableixen les accions que es poden emprendre contra la lesió dels drets del propietari d'un dret d'autor o dret veí, accions que compleixen els requisits de l'Acord sobre els aspectes dels drets de propietat intel·lectual relatiu al Comerç, (ADPIC) de l'Organització Mundial del Comerç.

Capítol I. Definicions

Article 1

Definicions

A l'efecte d'aquesta Llei, els termes següents tenen el significat següent:

1) "artistes intèrprets o executants" són actors, cantants, músics, ballarins i altres persones que actuen, canten, reciten, declamen, representen, interpreten o executen de qualsevol altra manera obres literàries o artístiques, o expressions de folklore;

2) "autor" és la persona física que ha creat l'obra;

3) una "base de dades" és una recopilació d'obres i/o simples dades que estan disposades sistemàticament o metòdicament a les quals es pot accedir individualment, i inclou aquells materials necessaris per al funcionament o la consulta de certes bases de dades, com telex i sistemes d'indexació, però amb l'exclusió dels programes d'ordinador;

4) "comunicació pública" és la transmissió per qualsevol mitjà, tant si és per mitjà de fil com si és sense fil, de les imatges o els sons, o d'ambdós, d'una obra o un objecte de drets veïns de tal forma que aquestes imatges o sons poden ser percebuts per persones de fora

del cercle normal d'una família i de les coneixences socials més properes d'aquesta en un lloc o en llocs situats a una distància tal del lloc on la transmissió s'ha iniciat que, sense la transmissió, les imatges o els sons, no podrien ser percebuts en aquest lloc o llocs, i independentment de si aquestes persones poden percebre les imatges o els sons al mateix lloc i en el mateix moment o en diferents llocs i/o en diferents moments;

5) "drets econòmics" són els drets esmentats a l'article 5.1);

6) "drets morals" són els drets esmentats a l'article 6.1);

7) "exhibició pública" és la mostra de l'original o d'una còpia de l'obra directament (exposició) o mitjançant una transparència, una imatge televisiva o mitjans similars en una pantalla, i, en el cas d'una obra audiovisual, és la mostra d'imatges estàtiques soltes no seqüencials, en un lloc o en llocs on persones de fora del cercle normal d'una família i de les coneixences socials més properes d'aquesta estan o poden estar presents, independentment de si estan o poden estar presents al mateix lloc i en el mateix moment, o en diferents llocs i/o en diferents moments, i en què l'obra exhibida pot ser percebuda sense la necessitat de comunicació pública d'aquesta, segons el significat definit a l'apartat 4) d'aquest article;

8) un "fonograma" és la fixació dels sons d'una execució o interpretació o d'altres sons, o d'una representació de sons, que no sigui en la forma d'una fixació incorporada en una obra audiovisual;

9) "interpretació o execució pública"

en el cas d'una obra que no sigui una obra audiovisual o un fotograma, és la recitació, la representació, la dansa, l'actuació o qualsevol altra forma d'interpretació o execució de l'obra, directament o mitjançant un aparell o un procés,

en el cas d'una obra audiovisual o qualsevol altra fixació audiovisual, és el fet de mostrar les seves imatges en seqüència i fer audibles els sons que les acompanyen,

en el cas d'un fonograma, és fer audibles els sons enregistrats, en un lloc o en

llocs on persones de fora del cercle normal d'una família i de les coneixences socials més properes d'aquesta estan o poden estar presents, independentment de si estan o poden estar presents al mateix lloc i en el mateix moment, o en diferents llocs i/o en diferents moments, i en què aquesta interpretació o execució pot ser percebuda sense la necessitat de comunicació pública, segons el significat definit a l'apartat 4) d'aquest article;

10) "lloguer" és el fet de posar a disposició per al seu ús, durant un període limitat de temps i a canvi d'un profit econòmic o comercial directe o indirecte, l'original o una còpia de l'obra o l'objecte de drets veïns;

11) una "obra" és tota obra literària o artística, segons els articles 2.1) o 3.1);

12) una "obra audiovisual" és una obra formada per una sèrie d'imatges relacionades que fan la impressió de moviment, acompanyades de sons o no, susceptibles de ser fetes visibles i, quan són acompanyades de sons, de ser fetes audibles;

13) una "obra col·lectiva" és una obra que ha estat creada per dues persones físiques o més, per iniciativa i sota la direcció d'una persona física o jurídica, amb el benentès que serà revelada per aquesta darrera persona física o jurídica sota el seu propi nom i que no s'indicarà la identitat de les persones físiques que han contribuït a l'obra;

14) una "obra d'arts aplicades" és una creació artística amb funcions utilitàries o incorporada en un article utilitari, tant si és feta a mà com si és produïda a escala industrial;

15) una "obra de coautoria" és una obra en la creació de la qual han contribuït dos o més autors, sempre que l'obra no es qualifiqui com una "obra col·lectiva", d'acord amb l'apartat 13) d'aquest article;

16) una "obra fotogràfica" és l'enregistrament de la llum o d'una altra radiació sobre qualsevol mitjà en el qual es produeix una imatge o del qual es pot produir una imatge, independentment de la tècnica (química, electrònica o qualsevol altra) per mitjà de la qual es fa aquest enregistrament; una imatge estàtica extreta d'una obra audiovisual no es consi-

dera una "obra fotogràfica" sinó una part de l'obra audiovisual en qüestió;

17) un "ordinador" és un aparell electrònic o similar, capaç de processar informació;

18) "original" significa que l'objecte en qüestió constitueix la creació intel·lectual pròpia de l'autor;

19) "préstec" és el fet de posar a disposició per al seu ús, durant un període de temps limitat i no per a un profit econòmic o comercial directe o indirecte, de l'original o d'una còpia de l'obra o objecte de drets veïns quan aquesta posada a disposició es fa a través d'establiments accessibles al públic;

20) el "productor" d'una obra audiovisual o un fonograma és la persona física o jurídica que pren la iniciativa i la responsabilitat per fer l'obra o el fonograma;

21) un "programa d'ordinador" és un conjunt d'instruccions expressades en paraules, codis, signes o en qualsevol altra forma, que és capaç, quan és incorporat en un mitjà que l'ordinador pot llegir, de fer que un ordinador executi una tasca determinada o obtingui un resultat concret, com també el material previ per al disseny d'aquest conjunt d'instruccions, si la naturalesa d'aquest material previ és tal que a partir d'aquest material previ es pot establir el conjunt d'instruccions esmentat;

22) "publicat" és refereix a una obra o un objecte de drets veïns del qual s'han posat a disposició del públic una quantitat raonable de còpies per a la venda, el préstec, el lloguer o per a altres formes de transferència de la propietat o la possessió de les còpies, amb la condició que la posada a disposició del públic s'hagi efectuat amb el consentiment de l'autor o qualsevol altre propietari dels drets d'autor o el propietari de drets veïns;

23) "radiodifusió" és la transmissió sense fil per a la recepció pública de sons o d'imatges i sons o de les representacions d'aquests; una transmissió així per satèl·lit és també una radiodifusió; la transmissió de senyals codificats és una "radiodifusió" quan els mitjans per a la descodificació són proporcionats al públic per l'organització de radiodifusió o amb el seu consentiment;

24) "reproducció" és el fet de fer una o més còpies, tangibles o intangibles, d'una obra o un objecte de drets veïns en qualsevol forma o manera;

25) "retransmissió per cable" és la retransmissió simultània, no modificada ni abreujada, per un sistema de cable o microones per a la recepció pel públic d'una transmissió inicial per mitjà de fil o sense fil, incloent-hi l'efectuada per satèl·lit, de programes radiodifosos amb la intenció de ser rebuts pel públic;

Capítol II. Drets d'autor

Article 2

Obres

1) Les obres literàries i artístiques són produccions originals en el domini literari i artístic i inclouen, en particular:

- a) llibres, articles, programes d'ordinador —tant en codi font com en codi objecte— i altres escrits;
- b) parlaments, conferències, discursos i altres obres orals;
- c) obres dramàtiques, obres dramàtico-musicals, pantomimes, obres coreogràfiques i altres obres creades per a produccions escèniques;
- d) obres musicals, amb paraules d'acompanyament o sense;
- e) obres audiovisuals;
- f) obres de dibuix, pintura, escultura, litografia, gravats i altres obres de belles arts;
- g) obres fotogràfiques;
- h) obres d'arquitectura;
- i) obres d'arts aplicades;
- j) il·lustracions, mapes, plànols, croquis i obres en tres dimensions sobre geografia, topografia, arquitectura o ciència.

2) Les obres estan protegides pel sol fet de la seva creació i independentment del seu mode o forma d'expressió, com també del seu contingut, qualitat i propòsit. La protecció no està subjecta a cap mena de formalitat, com ara el registre, el marcatge de les còpies o altres.

Article 3

Obres derivatives i recopilacions

1) Les produccions següents també estan protegides com a obres:

- a) traduccions originals, adaptacions originals, arranaments originals i altres transformacions originals d'obres; i
- b) recopilacions d'obres i recopilacions de simples dades (bases de dades), tant si estan en una forma llegible per una màquina o en una altra forma, sempre que aquestes recopilacions siguin originals per raó de la selecció o la disposició dels seus continguts.

2) La protecció de tota obra referida a l'apartat 1) d'aquest article és efectiva sense perjudici de la protecció, si escau, d'una obra preexistent utilitzada per fer aquesta obra o que hi estigui incorporada.

Article 4

Matèria no protegida

1) La protecció dels drets d'autor s'estén a expressions i no a cap idea, procediment, sistema, mètode d'operació, concepte, principi, descoberta o simples dades, ni tant sols en el cas que estigui o estiguin expressats, descrits, explicats, il·lustrats o incorporats en una obra.

2) Cap text oficial de naturalesa legislativa, administrativa o judicial, com tampoc cap traducció oficial seva, queden protegits per aquesta Llei.

Article 5

Drets econòmics

1) Subjecte a les disposicions de l'apartat 2) d'aquest article i dels articles 7 a 17, l'autor o qualsevol altre propietari dels drets d'autor d'una obra té el dret exclusiu d'autoritzar els actes següents:

- a) la reproducció de l'obra;
- b) la traducció de l'obra;
- c) l'adaptació, l'arranjament o qualsevol altra transformació de l'obra;
- d) la distribució de l'original o d'una còpia de l'obra al públic per mitjà de venda, lloguer, préstec o per qualsevol altra forma de transferència de la propietat o la possessió;
- e) l'exhibició pública de l'original o d'una còpia de l'obra;

f) la interpretació o execució pública de l'obra;

g) la radiodifusió de l'obra;

h) la reemissió o retransmissió per cable de l'obra;

i) qualsevol altra comunicació pública de l'obra.

2) Les disposicions de l'apartat 1) d) d'aquest article no són aplicables en relació amb els programes d'ordinador en què el programa en si mateix no és l'objecte essencial de l'acte de distribució.

Article 6

Drets morals

1) L'autor d'una obra, independentment dels seus drets econòmics, i fins i tot en el cas que no sigui o que ja no sigui el propietari de dits drets, té el dret a:

a) reclamar l'autoria de la seva obra, en particular, el dret que el seu nom, sempre que sigui viable, s'indiqui a les còpies, i amb relació a tot ús públic, de la seva obra;

b) oposar-se a tota distorsió, mutilació, tota altra modificació, o tota altra acció menystenidora amb relació a la seva obra, que sigui perjudicial per al seu honor o per a la seva reputació.

2) Cap dels drets esmentats a l'apartat 1) d'aquest article no és transferible durant la vida de l'autor, però el dret a exercir qualsevol d'aquests drets és transferible *mortis causa*.

3) L'autor i, després de la seva mort, la persona física o jurídica en qui recau el dret d'exercir els seus drets morals, segons l'establert per l'apartat 2) d'aquest article, pot renunciar a qualsevol dels drets esmentats a l'apartat 1) d'aquest article, sempre que aquesta renúncia sigui per escrit i especifiqui clarament el dret o els drets a què renuncia i el cas o els casos en què la renúncia és aplicable.

Article 7

Reproducció privada per a propòsits personals

1) No obstant el que disposa l'article 5.1) a), i d'acord amb el que estableixen els apartats 2) a 6) del present article, la reproducció privada en una única còpia d'una obra publicada, en què la reproducció és realitzada per una persona fisi-

ca exclusivament per al seu propi ús privat i personal, incloent tal ús dins el cercle normal de la seva família i de les seves coneixences socials, és permesa sense l'autorització de l'autor o qualsevol altre propietari dels drets d'autor de l'obra.

2) El permís esmentat a l'apartat 1) d'aquest article no s'estén a la reproducció

a) d'una obra d'arquitectura en la forma d'un edifici o qualsevol altra construcció;

b) quan la reproducció és una reproducció reprogràfica d'un llibre sencer, o d'una part substancial d'aquest, o d'una obra musical en forma gràfica;

c) d'un programa d'ordinador, excepte en allò que disposen els articles 12 i 13;

d) d'una base de dades electrònica, excepte en allò que disposa l'article 14;

e) de qualsevol obra en casos en què la reproducció pot entrar en conflicte amb l'explotació normal de l'obra o d'alguna altra manera pot perjudicar de forma no raonable els interessos legítims de l'autor o qualsevol altre propietari dels drets d'autor de l'obra.

3) Quan la reproducció referida a l'apartat 1) d'aquest article afecta una obra audiovisual o una obra incorporada en un fonograma, l'autor o tot altre propietari dels drets d'autor —juntament amb els artistes intèrprets o executants i els productors de fonogrames o els seus drethavents, segons el que estableix l'article 32.2)— tenen dret a una remuneració equitativa.

4) Han de pagar una remuneració equitativa

a) el fabricant d'equipament o suports materials emprats normalment per a la reproducció privada per a propòsits personals de les obres esmentades a l'apartat 3) d'aquest article, excepte en el cas que aquest material o aquests suports materials siguin exportats, o

b) els qui importen aquest equipament o material, excepte quan la importació la fa una persona privada per als seus propòsits personals.

5) La remuneració equitativa a què fa referència l'apartat 4) d'aquest article ha

de ser recaptada per una societat de gestió col·lectiva. A manca d'acord entre els representants dels fabricants i els importadors, d'una banda, i la societat de gestió col·lectiva, de l'altra, l'import de la remuneració equitativa i les condicions del seu pagament poden ser fixats per la comissió d'arbitratge de l'Oficina de Drets d'Autor.

6) La societat de gestió col·lectiva ha de distribuir la remuneració esmentada a l'apartat 5) d'aquest article als autors o altres propietaris dels drets d'autor en aquelles obres esmentades a l'apartat 3) d'aquest article, respecte de les quals, donades les circumstàncies, es pot presumir que han estat l'objecte de la reproducció privada esmentada a l'apartat 1) d'aquest article, i als artistes intèrprets o executants i els productors de fonogrames o els seus drethavents esmentats a l'article 32.2). A manca d'acord entre els diversos grups d'autors i altres propietaris dels drets d'autor i/o els artistes intèrprets o executants i als productors de fonogrames o els seus drethavents sobre les proporcions de les parts de la remuneració equitativa que s'han de distribuir entre ells, aquestes proporcions poden ser fixades per la comissió d'arbitratge de l'Oficina de Drets d'Autor.

Article 8 Citació

No obstant el que disposa l'article 5.1) a), la reproducció d'una part breu d'una obra publicada, en forma de citació, en una altra obra, està permesa sense autorització de l'autor o tot altre propietari dels drets d'autor de l'obra de la qual s'extreu la citació, sempre que aquesta reproducció sigui conforme als usos honorats i la seva extensió no excedeixi els límits que en justifiquen el propòsit. La citació ha d'anar acompanyada de la indicació de la seva font i el nom de l'autor si el seu nom figura a l'obra de la qual s'extreu la citació.

Article 9 Lliure reproducció per a l'ensenyament

1) No obstant el que disposa l'article 5.1) a), els actes següents són permesos sense l'autorització de l'autor o tot altre propietari dels drets d'autor de l'obra:

a) la reproducció d'una part breu d'una obra publicada, com a il·lustració, en

escrits o gravacions sonores o visuals per a l'ensenyament, sempre que aquesta reproducció sigui compatible amb els usos honorats i que la seva extensió no excedeixi els límits que en justifiquen el propòsit;

b) la reproducció reprogràfica d'un article publicat o una altra obra breu o un extracte breu d'un escrit, amb il·lustracions o sense, per a l'ensenyament presencial en institucions educatives les activitats de les quals no persegueixin un guany comercial directe o indirecte, dintre dels límits que en justifiquen el propòsit, sempre que l'acte de reproducció sigui un acte aïllat que, si es repeteix, sigui en ocasions separades i no relacionades entre elles.

2) En tota còpia feta segons el que estableix l'apartat 1) d'aquest article, s'han d'indicar la font i el nom de l'autor, sempre que sigui viable.

Article 10 Lliure reproducció reprogràfica per part de biblioteques i arxius

No obstant el que disposa l'article 5.1) a), tota biblioteca o arxiu en què les activitats no tenen una finalitat lucrativa directa o indirecta pot, sense l'autorització de l'autor o qualsevol altre propietari dels drets d'autor de l'obra, fer una sola còpia de l'obra per reproducció reprogràfica en els casos següents:

a) quan l'obra reproduïda és un article publicat o una altra obra breu o un extracte breu d'un escrit, amb il·lustracions o sense, i quan el propòsit de la reproducció és satisfer la demanda d'una persona física, sempre que la biblioteca o l'arxiu tingui el convenciment que la còpia serà usada exclusivament per al propòsit d'estudi, erudició o recerca privada, i que l'acte de reproducció és un cas aïllat que, si es repeteix, sigui en ocasions separades i no relacionades entre elles; o

b) quan aquesta còpia es fa a fi de preservar i, si és necessari (en el cas que s'hagi perdut, destruït o hagi esdevingut inutilitzable), reemplaçar una còpia, o a fi de reemplaçar, en la col·lecció permanent d'un altre arxiu o biblioteca similar, una còpia que s'hagi perdut, destruït o hagi esdevingut inutilitzable, sempre que sigui impossible

obtenir aquesta còpia en condicions raonables i que l'acte de reproducció reprogràfica sigui un cas aïllat que, si es repeteix, sigui en ocasions separades i no relacionades entre elles.

Article 11

Lliure ús amb finalitat informativa

No obstant el que disposa l'article 5.1) a), d), g), h) i i), els actes següents són permesos sense l'autorització de l'autor o qualsevol altre propietari dels drets d'autor de l'obra, subjectes a l'obligació d'indicar, sempre que sigui viable, la font i el nom de l'autor:

- a) la reproducció en un diari o qualsevol altre periòdic i la radiodifusió, reemissió, retransmissió per cable o qualsevol altra comunicació pública, d'un article publicat en un diari o periòdic sobre temes econòmics, polítics o religiosos d'actualitat o una obra radiodifosa del mateix caràcter; aquest permís no és aplicable en els casos en què el dret a autoritzar la reproducció, la radiodifusió, la reemissió, la retransmissió per cable o tota altra comunicació pública estigui reservat expressament per l'autor, o tot altre propietari dels drets d'autor, de l'obra;
- b) la reproducció, la radiodifusió, la reemissió, la retransmissió per cable o qualsevol altra comunicació pública, amb la finalitat d'informar sobre esdeveniments d'actualitat, de fragments curts d'una obra vista o sentida durant aquest esdeveniment, dintre dels límits que justifiquin el propòsit esmentat;
- c) la reproducció en un diari o qualsevol altre periòdic, i la radiodifusió, la reemissió, la retransmissió per cable o tota altra comunicació pública d'un parlament polític, una conferència, un discurs o qualsevol altra obra de naturalesa semblant pronunciada en públic, o un parlament pronunciat durant un procés judicial, dintre dels límits que justifiquin el propòsit d'oferir informació d'actualitat.

Article 12

Lliure reproducció i adaptació de programes d'ordinador

- 1) No obstant el que disposa l'article 5.1) a) i c), la reproducció en una còpia o l'adaptació d'un programa d'ordinador

estan permeses sense l'autorització de l'autor o tot altre propietari dels drets d'autor, pel legítim adquirent d'una còpia d'aquest programa d'ordinador, sempre que la còpia o adaptació sigui necessària per a:

- a) l'ús del programa d'ordinador juntament amb un ordinador, per al propòsit i dintre dels límits per als quals s'ha adquirit el programa d'ordinador, incloent-hi la correcció d'errors en el programa; o
- b) la reposició de la còpia posseïda legítimament del programa d'ordinador, en el cas que la còpia adquirida legítimament del programa d'ordinador s'hagi perdut, destruït o hagi esdevingut inutilitzable.

2) No obstant el que disposa l'article 5.1) a), l'usuari legítim d'un programa d'ordinador té dret, sense l'autorització de l'autor o qualsevol altre propietari dels drets d'autor, a observar, estudiar o provar el funcionament del programa per tal de determinar les idees i els principis que fonamenten qualsevol element del programa, si això ho fa mentre realitza qualsevol dels actes de carregar, visualitzar, executar, transmetre o emmagatzemar el programa que està legítimament a fer.

3) Cap de les còpies o adaptacions esmentades a l'apartat 1) d'aquest article ha de ser utilitzada per cap altra finalitat que les que es determinen a l'apartat 1), i qualsevol d'aquestes còpies o adaptacions ha de ser destruïda en el cas que la possessió continuada de la còpia del programa d'ordinador deixi de ser legítima.

4) Els actes permesos segons l'apartat 1) b) i segons l'apartat 2) d'aquest article no poden ser impeditos per contracte.

Article 13

Lliure descompilació de programes d'ordinador

- 1) No obstant el que disposa l'article 5.1) a) i c), l'autorització de l'autor o qualsevol altre propietari dels drets d'autor no es requereix si la reproducció del codi d'un programa d'ordinador o la traducció de la seva forma són indispensables per obtenir la informació necessària per aconseguir la compatibilitat d'un programa d'ordinador, creat independentment, amb altres programes, sempre que es donin totes les condicions següents:

a) que aquests actes siguin realitzats pel llicenciatari o per una altra persona que tingui el dret a utilitzar una còpia d'un programa, o bé per una persona autoritzada per fer-ho, en nom d'ells;

b) que la informació necessària per aconseguir la compatibilitat no hagi estat prèviament disponible de forma fàcil i assequible per a les persones autoritzades per reproduir o traduir; i

c) que aquests actes es limitin a les parts del programa original que siguin necessàries per aconseguir la compatibilitat.

2) Les disposicions de l'apartat 1) d'aquest article no permeten que la informació obtinguda en ser aplicades:

a) sigui utilitzada per a altres objectius que no siguin aconseguir la compatibilitat del programa d'ordinador creat independentment;

b) sigui donada a altres, excepte quan sigui necessari per a la compatibilitat del programa d'ordinador creat independentment;

c) sigui utilitzada per al desenvolupament, la producció o la comercialització d'un programa d'ordinador substancialment similar en la seva expressió, o per a qualsevol altre acte que infringeixi els drets d'autor.

3) El permís segons els apartats 1) i 2) d'aquest article no s'estén a la reproducció de programes d'ordinador en casos en què la reproducció entri en conflicte amb una explotació normal del programa d'ordinador o d'alguna altra manera perjudiqui de forma considerable els interessos legítims de l'autor, o tot altre propietari dels drets d'autor, del programa.

4) La reproducció i la traducció permeses als apartats 1) a 3) d'aquest article no poden ser impedites per contracte.

Article 14

Lliure ús de bases de dades

- 1) No obstant el que disposa l'article 5.1), l'autorització de l'autor, o tot altre propietari dels drets d'autor, d'una base de dades no es requereix si qualsevol dels actes enumerats a l'article 5.1) és realitzat per l'usuari legítim d'una base de dades o d'una còpia d'aquesta, sempre

que aquests actes siguin necessaris per a les finalitats d'accés als continguts de la base de dades i a l'ús normal dels continguts per part de l'usuari legítim de la base de dades.

2) Si l'usuari legítim és autoritzat a usar només una part de la base de dades, l'apartat 1) d'aquest article només és aplicable a aquesta part.

3) Els actes permesos a l'apartat 1) d'aquest article no poden ser impeditos per contracte.

Article 15

Distribució posterior a la primera venda

1) El dret a autoritzar la distribució establert a l'article 5.1) d), subjecte a les disposicions de l'apartat 2) d'aquest article, s'exhaureix respecte de l'original o d'una còpia de l'obra que ha estat venuda o la seva propietat ha estat transferida d'alguna altra forma, a Andorra o a qualsevol país amb qui Andorra hagi subscrit un acord d'unió duanera per al tipus de producte en què la còpia de l'obra és incorporada per l'autor, o tot altre propietari dels drets d'autor, o amb la seva autorització.

2) El dret de l'autor, o de qualsevol altre propietari dels drets d'autor, a autoritzar el lloguer de l'original i les còpies de l'obra no s'extingeix amb la venda de l'original o la còpia en qüestió.

Article 16

Lliure exhibició

No obstant el que disposa l'article 5.1) e), l'exhibició pública de l'original o una còpia de l'obra és permesa sense l'autorització de l'autor o qualsevol altre propietari dels drets d'autor:

a) respecte d'una exhibició pública en directe (exposició) d'una obra, si l'obra ha estat venuda o la seva propietat ha estat transferida d'alguna altra forma a una persona física o jurídica sobre la qual l'autor o qualsevol altre propietari dels drets d'autor sabia —o tenia prou motius per saber— que tal exhibició en directe (exposició) és part de les seves activitats habituals, o si l'obra ha estat publicada i se n'exhibeix una còpia publicada;

b) en qualsevol altre cas en què l'exhibició pública no entri en conflicte amb

una explotació normal de l'obra i no perjudiqui considerablement de cap altra manera l'interès legítim de l'autor o de qualsevol altre propietari dels drets d'autor.

Article 17

Gestió col·lectiva obligatòria del dret exclusiu de la retransmissió per cable

1) No obstant el que disposa l'article 5.1) h), el dret exclusiu a autoritzar la retransmissió per cable només pot ser exercit a través de la societat de gestió col·lectiva creada d'acord amb l'article 34.1).

2) Si l'autor o qualsevol altre propietari dels drets d'autor no ha transferit la gestió del seu dret a autoritzar la retransmissió per cable a la societat de gestió col·lectiva creada d'acord amb l'article 34.1), es considera que aquesta societat de gestió col·lectiva és l'encarregada de gestionar els seus drets.

Article 18

Durada dels drets d'autor

1) Subjecte a les disposicions dels apartats 2) a 7) d'aquest article, els drets econòmics i morals estan protegits durant la vida de l'autor i durant setanta anys després de la seva mort.

2) En el cas d'una obra de coautoria, els drets econòmics i morals estaran protegits durant la vida del darrer autor supervivent i durant setanta anys després de la seva mort.

3) En el cas d'una obra col·lectiva, els drets econòmics i morals estan protegits durant setanta anys des de la data en la qual l'obra es va posar legítimament per primer cop a disposició del públic o, si aquest esdeveniment no es produís dintre dels setanta anys següents a l'any en què es va fer l'obra, des que aquesta es va fer. En el cas que una obra col·lectiva es publiqui posteriorment amb la indicació del nom de les persones que van crear l'obra, seran aplicables les disposicions dels apartats 1) o 2) d'aquest article, segons quin sigui el cas.

4) En el cas d'una obra audiovisual, els drets econòmics i morals estan protegits durant la vida de les persones següents i durant setanta anys després de la mort del darrer supervivent: el director principal, l'autor del guió, l'autor del diàleg i el

compositor de música creada especialment per a l'obra audiovisual.

5) En el cas d'una obra publicada anònimament o sota un pseudònim, els drets econòmics i morals estan protegits durant setanta anys des de la data en què l'obra es va posar legítimament per primer cop a disposició del públic, amb la condició que, si el pseudònim adoptat per l'autor no ofereix cap dubte sobre la seva identitat o bé abans de l'expiració del període esmentat la identitat de l'autor és revelada o ja no presenta cap dubte, seran aplicables les disposicions dels apartats 1) o 2) d'aquest article, segons quin sigui el cas.

6) Les disposicions de l'apartat 3) d'aquest article són aplicables *mutatis mutandis* en casos en què, d'acord amb aquesta Llei, es considera que l'autor és una persona jurídica. En aquest cas si les persones físiques que han creat l'obra són identificades com a tals en les versions de l'obra que s'han posat a disposició del públic, són aplicables les disposicions dels apartats 1) i 2) d'aquest article.

7) En el cas d'obres publicades en volums, parts, fulletons, entregues o episodis, en què la durada de la seva protecció es calcula des del moment en què l'obra es va posar legítimament per primer cop a disposició del públic, la durada es calcula per a cada exemplar separatament.

8) Tots els períodes fixats en aquest article es calculen des del primer dia de gener de l'any següent a l'esdeveniment que els origina.

Article 19

Autoria i propietat original dels drets econòmics

1) Subjecte a les disposicions dels apartats 2) a 6) d'aquest article, el propietari original dels drets econòmics és l'autor que ha creat l'obra.

2) Pel que fa a una obra de coautoria, els coautors són els propietaris originals dels drets econòmics.

3) Pel que fa a una obra col·lectiva, la persona física o persona jurídica per iniciativa de la qual i sota la direcció de la qual l'obra ha estat creada ha de ser considerada com l'autor de l'obra.

4) Pel que fa a una obra creada per un empleat en el compliment de les seves obligacions o seguint les instruccions donades pel seu patró, el patró ha de ser considerat com l'autor de l'obra, llevat que s'estableixi el contrari en un contracte escrit.

5) Pel que fa a una obra audiovisual, el productor, el director principal i el compositor de música creada especialment per a l'obra audiovisual han de ser considerats com els coautors de l'obra.

6) Els coautors d'una obra audiovisual, segons s'estableix a l'apartat 5) d'aquest article, conserven un dret irrenunciable a obtenir una remuneració equitativa pel lloguer de l'original i les còpies d'aquesta obra. Aquest dret a obtenir una remuneració equitativa només es pot exercir a través d'una societat de gestió col·lectiva.

Article 20

Presumpció d'autoria i de representació de l'autor

La persona física el nom de la qual és indicat en una obra de la manera usual com l'autor, es presumeix, a manca de prova en sentit contrari, que és l'autora de l'obra. Aquesta disposició serà aplicable fins i tot si el nom és un pseudònim, en el cas que el pseudònim no ofereixi cap dubte pel que fa a la identitat de l'autor.

Article 21

Representació de drets en una obra audiovisual

1) Llevat que s'acordi d'una altra manera, un contracte de producció signat entre el productor de l'obra audiovisual i el director principal s'ha de considerar que inclou un mandat per exercir els drets d'explotació de l'obra audiovisual, atorgat pel director principal al productor.

2) Les obres preexistents o les obres adaptades es regeixen exclusivament per acords contractuals entre el productor i el propietari dels drets.

Article 22

Cessió de drets econòmics

Els drets econòmics, subjecte a les disposicions de l'article 24, es poden cedir. De resultes de la cessió, el cessionari

esdevé el propietari dels drets econòmics cedits.

Article 23

Llicències

1) L'autor o qualsevol altre propietari de drets d'autor pot concedir llicències no exclusives o exclusives a altres per realitzar o per autoritzar que es realitzin certs actes específics protegits pels seus drets econòmics.

2) Una llicència no exclusiva autoritza el llicenciatari a realitzar l'acte en qüestió al mateix temps que l'autor, o qualsevol altre propietari dels drets d'autor, i al mateix temps que qualsevol altres possibles llicenciataris no exclusius.

3) Una llicència exclusiva autoritza el llicenciatari a realitzar l'acte en qüestió, amb exclusió de tots els altres, inclosos l'autor o qualsevol altre propietari dels drets d'autor.

Article 24

Forma de la cessió i la llicència exclusiva

Tota cessió d'un dret econòmic i tota concessió d'una llicència exclusiva són vàlides només si són objecte d'un contracte escrit.

Article 25

Transmissió de la propietat de l'original o d'una còpia d'una obra

Si l'autor o qualsevol altre propietari dels drets d'autor transmet la propietat de l'original o d'una còpia de l'obra, no es considera, llevat que s'estableixi el contrari en el contracte de transmissió, que ha cedit cap dret econòmic, o que ha concedit cap llicència per realitzar cap dels actes protegits per aquests drets econòmics.

Capítol III. Drets veïns

Article 26

Actes que requereixen l'autorització dels artistes intèrprets o executants

1) Subjecte a les disposicions dels apartats 2) i 3) d'aquest article i les de l'article 32, un artista intèrpret o executant té el dret exclusiu d'autoritzar qualsevol dels actes següents:

a) la radiodifusió o tota altra comunicació pública de la seva interpretació o execució, excepte

i) si la radiodifusió o l'altra comunicació és feta a partir d'una fixació de la interpretació o execució que no sigui una fixació feta d'acord amb el que disposa l'article 32.1); o

ii) si la interpretació o l'execució és per si mateixa una interpretació o execució radiodifosa o una interpretació o execució que és comunicada al públic per mitjà de fil;

b) la fixació de la seva interpretació o la seva execució no fixada;

c) la reproducció directa o indirecta, en qualsevol forma o manera, de la seva interpretació o execució:

i) fixada en un fonograma, o

ii) fixada sense la seva autorització.

d) la distribució de la fixació de la seva interpretació o la seva execució fixada en un fonograma i/o les còpies d'aquesta al públic per mitjà de venda, lloguer, préstec o per qualsevol altra forma de transferir la propietat o la possessió;

e) la posada a disposició del públic de la seva interpretació o la seva execució fixada en un fonograma, per mitjà de fil o sense fil, de tal manera que els membres del públic hi puguin tenir accés des del lloc i en el temps que individualment escullin.

2) El dret de distribució establert a l'apartat 1) d) d'aquest article, excepte per al lloguer de la fixació o les seves còpies, s'exhaureix respecte de qualsevol fixació d'una interpretació o execució o una còpia d'aquesta que ha estat venuda o la seva propietat ha estat transferida d'alguna altra forma per l'artista intèrpret o executant o pel seu drethavent, o amb l'autorització de l'artista intèrpret o executant o del seu drethavent, a Andorra o a qualsevol país amb qui Andorra hagi subscrit un acord d'unió duanera per al tipus de producte en què la fixació o la seva còpia estan incorporades. El dret exclusiu de l'artista intèrpret o executant d'autoritzar el lloguer de la fixació o una còpia d'un fonograma continua existint després de la venda de la fixació o la còpia del fonograma.

3) Els drets establerts en aquest article estan protegits des del moment en què té lloc la interpretació o l'execució fins al final del cinquantè any natural següent a l'any en què la interpretació o l'execució ha tingut lloc. No obstant això, si una fixació d'una interpretació o execució és publicada legítimament o comunicada al públic legítimament dins aquest període, els drets expiraran al final del cinquantè any natural següent a l'any en què el primer esdeveniment d'aquests ha tingut lloc.

Article 27

Drets morals dels artistes intèrprets o executants

Les disposicions de l'article 6 sobre els drets morals dels autors respecte de les seves obres són aplicables *mutatis mutandis* als artistes intèrprets o executants respecte de les seves interpretacions o execucions acústiques en viu o interpretacions o execucions fixades en fonogrames. Els drets morals dels artistes intèrprets o executants estan protegits durant el període que estableix l'article 26.3).

Article 28

Actes que requereixen l'autorització dels productors de fonogrames

1) Subjecte a les disposicions de l'apartat 2) d'aquest article i les de l'article 32, el productor d'un fonograma té el dret exclusiu d'autoritzar qualsevol dels actes següents:

- a) la reproducció directa o indirecta del fonograma, en qualsevol forma o manera;
- b) la distribució del fonograma i les còpies d'aquest al públic per mitjà de venda, lloguer, préstec o mitjançant qualsevol altra forma de transferir la propietat o la possessió;
- c) la posada a disposició del públic dels seus fonogrames, per mitjà de fil o sense fil, de tal manera que els membres del públic hi puguin tenir accés des del lloc i en el temps que ells individualment escullin.

2) El dret de distribució establert a l'apartat 1) b) d'aquest article s'exhaureix després de la primera venda dins el Principat d'Andorra o a qualsevol país amb qui Andorra hagi subscrit un acord

d'unió duanera que inclogui el tipus de producte en què el fonograma o les seves còpies són incorporats, per part del titular dels drets o amb el seu consentiment, excepte per al lloguer del fonograma i les seves còpies.

3) Els drets establerts a l'apartat 1) d'aquest article estan protegits des de la data en què es fa el fonograma fins al final del cinquantè any natural següent a l'any en què es fa el fonograma. No obstant això, si un fonograma és publicat legítimament o comunicat al públic legítimament dins aquest període, els drets expiren al final del cinquantè any natural següent a l'any en què el primer esdeveniment d'aquests ha tingut lloc.

Article 29

Remuneració equitativa per a l'ús de fonogrames

1) Si un fonograma publicat per a fins comercials, o una còpia d'aquest fonograma, és usat per a la radiodifusió, la reemissió, la retransmissió per cable o per tota altra comunicació pública, o és interpretat o executat públicament, la persona física o jurídica que realitzi aquest acte ha de pagar al productor una sola remuneració equitativa per a l'artista o els artistes intèrprets o executants i per al productor del fonograma.

2) Llevat que s'acordi d'una altra manera entre els artistes intèrprets o executants i el productor, la meitat de la quantitat rebuda pel productor d'acord amb l'apartat 1) d'aquest article ha de ser pagada pel productor a l'artista o els artistes intèrprets o executants.

3) El dret a una remuneració equitativa establert en aquest article subsisteix durant el mateix període que els drets establerts als articles 26 i 28, respectivament.

4) A l'efecte d'aquest article, els fonogrames posats a disposició del públic per mitjà de fil o sense fil, de tal manera que els membres del públic hi poden tenir accés des del lloc i en el temps que ells individualment escullen, s'han de considerar com si s'haguessin publicat per a fins comercials.

Article 30

Actes que requereixen l'autorització d'organitzacions de radiodifusió i d'organitzacions que comuniquen els seus propis programes per mitjà de fil

1) Subjecte a les disposicions de l'article 32, una organització de radiodifusió, o una organització que comuniqui el seu propi programa al públic per mitjà de fil, té el dret exclusiu a autoritzar qualsevol dels actes següents:

- a) la reemissió de la seva emissió, o la radiodifusió o la reemissió del seu programa comunicat per mitjà de fil;
- b) la retransmissió per cable de la seva emissió, o el seu programa comunicat per mitjà de fil;
- c) la fixació de la seva emissió, o el seu programa comunicat per mitjà de fil;
- d) la reproducció d'una fixació de la seva emissió, o el seu programa comunicat per mitjà de fil;
- e) la distribució al públic de la seva emissió, o el seu programa comunicat per mitjà de fil, mitjançant venda, lloguer, préstec o qualsevol altra forma de transferir la propietat o la possessió.

2) El dret de distribució previst a l'apartat 1) e) d'aquest article, excepte per al lloguer de la fixació i de les còpies d'aquesta, deixa d'existir amb relació a una fixació d'una emissió, o a un programa comunicat per mitjà de fil, i qualsevol còpia d'aquest que hagi estat venuda o la seva propietat ha estat transferida d'alguna altra forma per l'organització de radiodifusió o l'organització que comunica el seu programa per mitjà de fil, o el seu drethavent, o amb l'autorització d'aquesta organització o el seu drethavent, a qualsevol país. El dret exclusiu de l'organització de radiodifusió, o l'organització que comunica els seus propis programes per mitjà de fil, d'autoritzar el lloguer de la seva emissió, o el seu programa, i de còpies d'aquest, continua existint després de la venda de la fixació o d'una còpia d'aquesta.

3) Els drets esmentats en aquest article estan protegits des del moment en què té lloc la primera radiodifusió, o comunicació per mitjà de fil, fins al final del cinquantè any natural següent a l'any en què

el primer esdeveniment d'aquests ha tingut lloc.

Article 31

Actes que requereixen l'autorització dels editors d'obres no publicades prèviament

1) Tota persona que, després de l'expiració de la protecció dels drets d'autor, publiqui o comuniqui al públic per primer cop una obra no publicada prèviament es beneficia d'una protecció equivalent als drets econòmics de l'autor.

2) Els drets establerts a l'apartat 1) estan protegits des de la publicació o la comunicació al públic fins al final del vint-i-cinquè any natural següent a l'any en què el primer esdeveniment d'aquests ha tingut lloc.

Article 32

Limitacions a la protecció dels drets veïns

1) Subjecte a les disposicions dels apartats 2) i 3) d'aquest article, les disposicions dels articles 26 a 31 no són aplicables si els actes esmentats en aquests articles estan relacionats amb un dels casos següents:

- a) l'ús per part d'una persona física exclusivament per als seus propòsits personals;
- b) l'ús d'un breu fragment per tal d'informar d'esdeveniments d'actualitat, dintre dels límits que justifiquin el propòsit d'oferir informació d'actualitat;
- c) l'ús per al propòsit únic d'ensenyament presencial o per a la recerca científica;
- d) quan, d'acord amb el que s'estableix al capítol II, una obra pot ser utilitzada sense l'autorització de l'autor o qualsevol altre propietari dels drets d'autor.

2) Els artistes intèrprets o executants i els productors de fonogrames, i els seus drethavents, tenen dret a una remuneració equitativa per la reproducció de les seves interpretacions o les seves execucions fixades en fonogrames, i dels seus fonogrames, respectivament, per l'ús esmentat a l'apartat 1) a) d'aquest article. Respecte a aquest dret a obtenir una remuneració equitativa, les disposicions dels articles 7.4) a 7.6) són aplicables *mutatis mutandis*.

3) Les disposicions de l'article 17 són aplicables *mutatis mutandis* als drets dels artistes intèrprets o executants, dels productors de fonogrames, de les organitzacions de radiodifusió, de les organitzacions que comuniquen els seus propis programes per mitjà de fil i dels editors d'obres no publicades prèviament, amb la condició que l'article 17 no és aplicable als drets exercits per una organització de radiodifusió respecte de la retransmissió per cable de la seva pròpia emissió.

Article 33

Cessió de drets econòmics i llicències

Les disposicions dels articles 22 a 25 també són aplicables *mutatis mutandis* amb relació a la cessió de drets veïns i de llicències concedides sobre la base de drets veïns.

Capítol IV. Gestió col.lectiva dels drets d'autor i els drets veïns

Article 34

Constitució i incorporació de la societat de gestió col.lectiva

1) Es constituirà per llei una única societat de gestió col.lectiva, en la forma d'una entitat de dret públic, que acomplirà les tasques que s'esmenten a l'article 35.

2) El Consell d'Administració de l'entitat de dret públic establerta segons l'apartat 1) d'aquest article ha d'incloure una representació d'autors o altres propietaris dels drets d'autor, com també representants dels propietaris de drets veïns en les proporcions que estableixen els estatuts de l'entitat de dret públic.

Article 35

Tasques de la societat de gestió col.lectiva

La societat de gestió col.lectiva, en nom i sobre la base de l'autorització dels autors i altres propietaris dels drets d'autor i/o propietaris de drets veïns que en siguin membres o que representi d'algun altra manera, en particular, en virtut d'acords amb societats de gestió col.lectiva estrangeres, pot acomplir les tasques següents:

- a) donar autorització a tercers perquè realitzin actes protegits pels drets econòmics exclusius administrats;

b) recaptar quotes per a les autoritzacions esmentades a la lletra a) i per a la remuneració equitativa per als casos en què aquesta Llei preveu aquest tipus de remuneració;

c) distribuir les quotes i la remuneració equitativa recaptades d'aquesta manera entre els autors i altres propietaris dels drets d'autor i/o propietaris de drets veïns implicats;

d) emprendre qualsevol acció legal necessària per a l'execució dels drets que administra;

e) realitzar qualsevol altre acte autoritzat, d'acord amb l'establert segons l'article 36, pels autors i altres propietaris dels drets d'autor i/o propietaris de drets veïns, o pels cossos que els representin, dels quals s'administrin els drets econòmics exclusius o els drets a una remuneració equitativa.

Article 36

Funcionament de la societat de gestió col.lectiva

Les decisions sobre els mètodes i les regles de recaptació i distribució de les quotes i la remuneració equitativa i sobre altres aspectes importants de la gestió col.lectiva les ha de prendre el Consell d'Administració de l'entitat de dret públic, prevista a l'article 34, d'acord amb els seus estatuts.

Article 37

Obligacions dels usuaris d'obres envers la societat de gestió col.lectiva

Els qui realitzin actes autoritzats per la societat de gestió col.lectiva o actes per als quals, encara que no es necessiti cap autorització, s'ha de pagar una remuneració equitativa a una societat de gestió col.lectiva, han de:

- a) facilitar la vigilància, per part dels representants de la societat de gestió col.lectiva, dels actes autoritzats o per als quals s'ha de pagar una remuneració equitativa;
- b) donar a la societat de gestió col.lectiva, si els la requereix, tota la informació de què disposin sobre els actes realitzats respecte de les obres i/o els objectes de drets veïns en qüestió.

Article 38

Supervisió de la societat de gestió col.lectiva

La societat de gestió col.lectiva ha de proporcionar al Govern almenys una còpia de cadascun dels documents següents:

- a) tota esmena als seus estatuts o als mètodes o regles esmentats a l'article 36;
- b) tot contracte bilateral o multilateral que afecti l'administració de drets d'autors estrangers i altres propietaris estrangers de drets veïns;
- c) tota resolució del Consell d'Administració;
- d) el balanç general anual, l'informe anual i l'informe dels auditors sobre l'actuació de la societat de gestió col.lectiva.

Capítol V. Accions contra la lesió als drets del propietari d'un dret d'autor o un dret veí; normes processals

Article 39

Dret a exercir una acció; accions; normes processals

1) La violació de qualsevol dels drets econòmics exclusius, dels drets a una remuneració equitativa o dels drets morals establerts per aquesta Llei, així com els abusos comesos en relació amb mitjans tècnics previstos a l'article 44 constitueix una lesió als drets del propietari del dret d'autor o el dret veí. Tota lesió als drets del propietari d'un dret d'autor o un dret veí genera la responsabilitat civil i/o penal del seu autor.

2) El propietari del dret d'autor o el dret veí pot entaular davant les autoritats judicials les accions civils i/o penals oportunes contra tota persona que lesioni el seu dret, en particular:

- a) perquè ordenin a la part infractora que deixi de lesionar els drets del propietari del dret d'autor o un dret veí;
- b) per obtenir una indemnització adequada per danys i perjudicis;
- c) perquè ordenin retirar dels canals comercials o destruir sense compensació els béns infractors, com també els

materials i els instruments utilitzats predominantment per a la creació dels béns infractors.

3) a) Llevat que un contracte de llicència exclusiva estableixi el contrari, qualsevol llicenciatari exclusiu pot requerir del propietari del dret d'autor o un dret veí que entauli les accions pertinents davant de l'autoritat judicial contra tercers que lesionin els drets del propietari del dret d'autor o dret veí, el qual ha d'especificar la compensació que reclama.

b) Aquest llicenciatari exclusiu, si demostra que el propietari del dret d'autor o un dret veí va refusar o va deixar de complir la seva petició dins el termini establert en el Reglament d'execució, pot entaular les dites accions en nom propi, després de notificar la seva intenció al propietari del dret d'autor o un dret veí. El propietari del dret d'autor o dret veí pot participar en la demanda.

c) Si abans de l'expiració del termini referit al subapartat b), el llicenciatari exclusiu demostra que és necessària una acció immediata per evitar un dany greu, pot instar immediatament les accions previstes en el dit subapartat.

d) Tot llicenciatari pot participar en la demanda entaulada pel propietari del dret d'autor o un dret veí per assegurar-se una compensació adequada per qualsevol perjudici sofert com a conseqüència de la lesió, sense perjudici de les accions que aquest llicenciatari pugui instar directament.

4) Les accions civils derivades de la lesió dels drets del propietari del dret d'autor o un dret veí s'han d'instar dins el període de cinc anys a comptar de la data en què aquest propietari o, si és el cas, el llicenciatari exclusiu, ha tingut coneixement de la violació i de la identitat del suposat infractor.

5) L'autoritat judicial imposa a la part vençuda el pagament de les costes judicials de la part vencedora, inclosos els honoraris d'advocat i de procurador, llevat que consideri l'assumpte dubtós.

Article 40

Indemnitzacions per danys i perjudicis

1) De la lesió als drets del propietari del dret d'autor o un dret veí n'és responsable el seu autor, el qual està obligat a reparar els danys i perjudicis causats al dit propietari o, si escau, al llicenciatari, si sabia o tenia motius raonables per saber que s'estava dedicant a una activitat infractora.

2) La indemnització per danys i perjudicis ha de reflectir no tan sols els danys emergents causats de fet al propietari del dret d'autor o un dret veí o, si és el cas, al llicenciatari, sinó també el lucre cessant calculat, a elecció de la part lesionada, d'acord amb un dels criteris següents:

- a) els beneficis que el propietari del dret d'autor o un dret veí o, si és el cas, el llicenciatari, hauria obtingut de la utilització del dret d'autor o un dret veí si el seu dret no hagués estat lesionat;
- b) els beneficis realitzats per l'autor de la lesió causada al dret del propietari del dret d'autor o un dret veí com a resultat de la dita lesió.

Article 41

Mesures cautelars i diligències preliminars

1) L'autoritat judicial pot, cautelarment, ordenar la cessació dels actes que lesionen els drets del propietari del dret d'autor o un dret veí o ordenar la constitució de garanties destinades a assegurar, si escau, la indemnització del dit propietari o del llicenciatari exclusiu i ordenar que es prenguin mesures per tal de preservar les proves rellevants respecte de la violació al.legada.

2) La sol.licitud de cessació o de constitució de garanties establerta a l'apartat 1) d'aquest article només s'admet si l'acció subjacent sembla ben fonamentada i si ha estat presentada dins un termini breu a comptar del dia en què el propietari del dret d'autor o un dret veí o, si és el cas, el llicenciatari exclusiu, ha tingut coneixement dels fets en què es basa. L'autoritat judicial pot subordinar la cessació a la constitució, per part de qui l'insta, de garanties destinades a assegurar la indemnització eventual pel perjudici sofert per la persona afectada per al

cas que posteriorment es consideri que l'acció està mancada de fonament.

3) Les mesures establertes a l'apartat 1) d'aquest article poden ser acordades per l'autoritat judicial sense escoltar a l'altra part, particularment quan qualsevol retard pugui causar probablement un dany irreparable a la part lesionada, o quan es pugui demostrar un risc que les proves estan sent destruïdes;

4) Si, segons l'apartat 3) d'aquest article, s'ha acordat una mesura cautelar sense escoltar la part, l'autoritat judicial li ha de notificar sense dilació aquest acord. En tot cas, la part afectada per la mesura cautelar pot oposar-s'hi i l'autoritat judicial ha de decidir sense necessitat de cap altre tràmit, si la mesura és confirmada, modificada o revocada. Aquesta decisió, si és el batlle qui l'ha dictada, és apel·lable.

5) Si el propietari del dret d'autor o un dret veí o, si és el cas, el llicenciatari exclusiu, no exercita l'acció principal dins el període de 20 dies hàbils o 31 dies naturals —el que expiri més tard— des de la data en què el propietari o, si escau, el llicenciatari exclusiu va rebre la notificació de la mesura cautelar, o dins aquell altre període determinat per l'autoritat judicial que ha acordat la mesura, la mesura cautelar queda sense efecte, sense perjudici de la indemnització pels danys i perjudicis que pot ser reclamada per la part afectada per la mesura cautelar.

6) Si una mesura cautelar es revoca o deixa de tenir efecte, o si es descobreix posteriorment que no hi ha cap violació de fet o risc de violació del dret d'autor o un dret veí, l'autoritat judicial pot acordar, a instància de la part afectada per la mesura cautelar, que qui ha instat la dita mesura cautelar indemnitzi la part afectada pels perjudicis causats, inclosos els honoraris d'advocat i de procurador.

7) Subjecte a les condicions de tota mesura cautelar establertes en aquest article, el propietari del dret d'autor o un dret veí, o si és el cas, el llicenciatari exclusiu, té dret a fer procedir en tot lloc, per part de l'autoritat judicial assistida per experts de la seva elecció, ja sigui a la descripció detallada amb presa de mostres o sense, ja sigui al segrest real dels béns que considera que violen els seus drets.

Article 42

Retenció a la duana

1) Subjecte a les condicions de tota mesura cautelar establertes a l'article 41, el propietari del dret d'autor o un dret veí, o si és el cas, el llicenciatari exclusiu, té dret a sol·licitar a l'autoritat judicial que ordeni la retenció per l'administració de duanes dels béns, encara que estiguin en trànsit, que aquest propietari o llicenciatari exclusiu considera que violen els seus drets.

2) L'autoritat judicial, la persona que ha sol·licitat la retenció segons l'apartat 1) d'aquest article i el declarant de les mercaderies retingudes, han de ser informats immediatament, per l'administració de duanes, de la retenció executada per aquesta darrera.

3) En el cas específic d'una retenció a la duana, el termini establert per l'article 41.5) per a tota mesura cautelar, passa a ser de deu dies hàbils a comptar de la data en què la persona que ha sol·licitat la retenció segons l'apartat 1) d'aquest article va rebre la notificació de la retenció segons l'apartat 2) d'aquest article. En els casos que sigui pertinent, l'autoritat judicial pot prorrogar dit termini durant deu dies hàbils més.

4) La persona que ha sol·licitat la retenció segons l'apartat 1) d'aquest article pot obtenir de l'administració de duanes, i mitjançant ordre judicial, la comunicació del nom, els cognoms i l'adreça de l'expedidor, de l'importador i del consignatari de les mercaderies retingudes, com també de la seva quantitat.

5) La persona que ha sol·licitat la retenció segons l'apartat 1) d'aquest article i l'importador tenen dret a inspeccionar els béns retinguts, subjecte al compliment de les mesures de seguretat establertes per l'autoritat judicial per protegir aquests béns retinguts.

6) Les disposicions de l'article 41.4) frases segona i tercera són aplicables, *mutatis mutandis*, a tota retenció a la duana.

Article 43

Jurisdicció

1) Sense perjudici de l'establert a l'article 7.5) i 6) i a la resta d'articles d'aquest capítol V, l'autoritat judicial civil o, si

escau, penal té la jurisdicció de qualsevol litigi entre particulars en relació amb un dret d'autor o un dret veí, en particular pel que fa a:

a) tota demanda de mesures cautelars o de pràctica de diligències preliminars;

b) tota acció per violació d'un dret d'autor o un dret veí;

c) tota acció sobre el dret a un dret d'autor o un dret veí, sobre la propietat d'un dret d'autor o un dret veí, o sobre un contracte de llicència;

2) Tots els litigis civils que puguin sorgir en relació amb aquesta Llei i que siguin tramitats davant de la jurisdicció ordinària, es tramiten pel procediment abreujat.

3) No obstant el que disposa l'apartat 1) d'aquest article, les parts es poden sotmetre a l'arbitratge, en particular, pel que fa a allò previst a l'article 7.5) i 6).

Article 44

Abusos comesos amb relació a mitjans tècnics

1) Es consideren abusos comesos amb relació a mitjans tècnics els actes següents:

a) la fabricació, la importació, la distribució o un altre oferiment al públic de qualsevol servei o instrument o component d'aquest, el propòsit o efecte previsible del qual és evitar, eliminar o facilitar el fet d'evitar o el fet d'eliminar de qualsevol instrument o mitjà destinat a impedir o inhibir l'exercici no autoritzat de qualsevol dels drets establerts en aquesta Llei;

b) la fabricació, la importació per a la distribució al públic per mitjà de venda o lloguer, i aquesta distribució, de tot instrument o mitjà que sigui susceptible de permetre o facilitar la recepció d'un programa codificat, que és difós o comunicat d'una altra manera al públic, per part d'aquells que no estan autoritzats a rebre el programa;

c) l'eliminació o l'alteració de qualsevol informació electrònica sobre la gestió de drets sense l'autorització corresponent, com també la distribució, la importació per a la distribució, la radiodifusió, la comunicació o la posada

a disposició del públic, sense autorització, d'obres, interpretacions o execucions, còpies d'interpretacions o execucions fixades o fonogrames, sabent que la informació electrònica sobre la gestió de drets ha estat eliminada o alterada sense autorització.

2) En l'aplicació de les disposicions d'aquesta Llei, qualsevol instrument i mitjà il·lícit esmentat a l'apartat 1) d'aquest article ha de ser assimilat a còpies infractores d'obres i objectes de drets veïns.

Capítol VI. Àmbits d'aplicació de la llei

Article 45

Àmbit d'aplicació d'obres literàries i artístiques

Les disposicions d'aquesta Llei sobre la protecció d'obres literàries i artístiques són aplicables als casos següents:

- a) obres d'autors o d'altres propietaris originals dels drets d'autor que són nacionals d'Andorra o que estan constituïts segons les lleis d'Andorra o tenen la seva residència o la seva seu social a Andorra;
- b) obres la primera publicació de les quals es fa a Andorra, independentment de la nacionalitat o residència dels seus autors, incloses les obres publicades per primer cop en un altre país però també publicades a Andorra dins el termini de trenta dies;
- c) obres audiovisuals, el productor de les quals té la seva social o la residència a Andorra; i
- d) obres d'arquitectura erigides a Andorra i altres obres artístiques incorporades en un edifici o una altra estructura situades a Andorra.

Article 46

Altres àmbits d'aplicació

1) Les disposicions d'aquesta Llei sobre la protecció dels artistes intèrprets o executants són aplicables als casos següents:

- a) als artistes intèrprets o executants que són nacionals d'Andorra o residents a Andorra
- b) als artistes intèrprets o executants que no són nacionals d'Andorra o resi-

dents a Andorra però les interpretacions o execucions dels quals:

- i) tenen lloc al territori d'Andorra; o
- ii) estan incorporades en fonogrames que estan protegits per aquesta Llei; o
- iii) no han estat fixades en un fonograma però estan contingudes en emissions o programes originals comunicats per mitjà de fil que reben protecció segons aquesta Llei.

2) Les disposicions d'aquesta Llei sobre la protecció de fonogrames són aplicables als casos següents:

- a) fonogrames els productors dels quals són nacionals d'Andorra o estan constituïts segons les lleis d'Andorra, o tenen la seva residència o la seva seu social a Andorra;
- b) fonogrames dels quals la primera fixació dels sons s'ha fet a Andorra;
- c) fonogrames publicats per primer cop a Andorra, independentment de la nacionalitat o residència dels seus productors, inclosos els fonogrames publicats per primer cop en un altre país però també publicats a Andorra dins el termini de trenta dies.

3) Les disposicions d'aquesta Llei sobre la protecció dels productors de fixacions audiovisuals respecte de les seves fixacions són aplicables *mutatis mutandis* als mateixos casos que els esmentats a l'apartat 2) d'aquest article.

4) Les disposicions d'aquesta Llei sobre la protecció d'emissions i programes comunicats al públic per mitjà de fil són aplicables als casos següents:

- a) emissions d'organitzacions de radiodifusió i programes d'organitzacions que comuniquin els seus propis programes al públic per mitjà de fil, la seva social de les quals estigui situada a Andorra; i
- b) emissions transmeses des de transmissors situats a Andorra, i programes comunicats per mitjà de fil des d'un lloc situat a Andorra.

5) Les disposicions d'aquesta Llei sobre protecció d'editors d'obres no publicades prèviament són aplicables a editors que són nacionals d'Andorra o que estan constituïts segons les lleis

d'Andorra o tenen la seva residència o la seva seu social a Andorra.

Article 47

Àmbit d'aplicació en virtut d'acords internacionals

En virtut dels acords internacionals sobre la matèria, en els quals el Principat d'Andorra sigui part, les disposicions d'aquesta Llei són aplicables a:

- a) obres que han de ser protegides a Andorra en virtut i en compliment d'aquests acords
- b) artistes intèrprets o executants, i productors de fonogrames, productors d'obres audiovisuals, organitzacions de radiodifusió, organitzacions que comuniquin el seu propi programa per mitjà de fil, i editors d'obres no publicades prèviament, que han d'estar protegits en virtut o en compliment d'aquests acords.

Article 48

Territori d'Andorra

En virtut dels acords internacionals sobre la matèria, en els quals el Principat d'Andorra sigui part, les mencions de la present Llei referides al Principat d'Andorra s'entenen aplicables a qualsevol altre territori en compliment dels acords internacionals sobre la matèria, en què el Principat d'Andorra sigui part.

Disposició transitòria

1) La protecció establerta en aquesta Llei també és aplicable a obres i altres objectes de drets veïns que existien en el moment d'entrar en vigor aquesta Llei i que en el moment d'entrar en vigor aquesta Llei no hagin esdevingut de domini públic a causa del venciment del termini de protecció que fou concedit prèviament.

2) La protecció establerta en aquesta Llei és aplicable, a més, a obres i altres objectes de drets veïns que existien en el moment de l'adhesió efectiva del Principat d'Andorra a un acord internacional que reguli la protecció dels drets d'autor o de drets veïns, sempre que en aquesta data l'obra o l'objecte de drets veïns no hagi esdevingut de domini públic al seu país d'origen a causa del venciment del termini de protecció i que en el moment de l'adhesió efectiva del Principat d'An-

dorra l'obra o l'objecte de drets veïns no hagi esdevingut de domini públic a causa del venciment del termini de protecció que fou concedit prèviament.

Disposició derogatòria

A l'entrada en vigor d'aquesta Llei, queda derogat en tot el seu contingut el Decret sobre la propietat literària i artística del 25 de juny de 1971.

Queda igualment derogada tota altra norma anterior, d'igual rang o inferior, en tot allò que s'oposi al contingut d'aquesta.

Disposició final primera

El Govern aprovarà el Reglament d'execució d'aquesta Llei i tota altra disposició necessària per a l'establiment i l'aplicació d'aquesta Llei.

Disposició final segona

Aquesta Llei entrarà en vigor l'endemà de la data de la seva publicació al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Casa de la Vall, 10 de juny de 1999

Francesc Areny Casal
Síndic General

Nosaltres els coprínceps la sancionem i promulguem i n'ordenem la publicació en el Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Jacques Chirac
President de la
República Francesa
Copríncep d'Andorra

Joan Martí Alanís
Bisbe d'Urgell
Copríncep d'Andorra

Llei de patents

Atès que el Consell General en la seva sessió del dia 10 de juny de 1999 ha aprovat la següent:

Llei de patents

Exposició de motius

Capítol I. Forma de protecció i patentabilitat

Article 1. Protecció d'invencions

Article 2. Condicions de patentabilitat

Article 3. Novetat

Article 4. Avenç d'inventiva

Article 5. Aplicabilitat industrial

Article 6. Període de gràcia

Capítol II. Dret a una patent; menció de l'inventor

Article 7. Dret a una patent

Article 8. Invencions d'empleats i per encàrrec

Article 9. Menció i designació d'inventor

Capítol III. La sol.licitud i el procediment fins a la concessió

Article 10. Requisits de la sol.licitud

Article 11. Data de dipòsit

Article 12. Revelació de la invenció

Article 13. Reivindicacions

Article 14. Resum

Article 15. Unitat d'invenció

Article 16. Divisió d'una sol.licitud

Article 17. Dret de prioritat

Article 18. Esmena, correcció i retirada d'una sol.licitud

Article 19. Publicació de la sol.licitud, protecció provisional i inspecció dels dossiers

Article 20. Examen de la sol.licitud i concessió de la patent

Article 21. Confirmació de la patent concedida

Article 22. Registre de patents

Capítol IV. Efectes d'una patent

Article 23. Drets conferits per una patent

Article 24. Usuari anterior

Article 25. Durada de la patent i taxes de manteniment

Article 26. Extensió de la protecció i interpretació de les reivindicacions

Capítol V. Propietat conjunta i canvi en la propietat de la sol.licitud de patent o de la patent

Article 27. Canvi en la propietat de la sol.licitud de patent o de la patent

Article 28. Traspàs judicial de la sol.licitud de patent o de la patent

Article 29. Propietat conjunta de la sol.licitud de patent o de la patent

Capítol VI. Llicències contractuals i llicències de dret

Article 30. Contracte de llicència

Article 31. Drets del llicenciatari

Article 32. Drets del llicenciadador

Article 33. Llicències de dret

Capítol VII. Llicències obligatòries

Article 34. Llicències obligatòries

Capítol VIII. Accions contra la lesió als drets del titular d'una patent; normes processals

Article 35. Dret a exercir una acció; accions; normes processals

Article 36. Indemnitzacions per danys i perjudicis

Article 37. Mesures cautelars i diligències preliminars

Article 38. Retenció a la duana

Article 39. Declaració de no-violació
Capítol IX. Canvis en patents, renúncia i invalidació

Article 40. Canvis en patents

Article 41. Renúncia

Article 42. Extinció

Article 43. Revocació

Article 44. Efecte de la revocació o la limitació

Capítol X. Extensió de les patents europees

Article 45. Extensió de les patents europees

Capítol XI. Sol.licituds internacionals segons el Tractat de cooperació en matèria de patents

Article 46. Sol.licitud del Tractat de cooperació en matèria de patents

Article 47. Data de dipòsit i efectes de les sol.licituds internacionals que designin Andorra

Article 48. Sol.licituds internacionals presentades a l'Oficina de Patents com a oficina receptora

Article 49. L'Oficina de Patents com a oficina designada i elegida

Article 50. Tramitació nacional

Article 51. Entrada en la fase nacional

Capítol XII. Disposicions comunes

Article 52. Tramitació adicional

Article 53. Recursos

Article 54. Jurisdicció

Article 55. Representació davant l'Oficina de Patents

Article 56. Agents de patents

Article 57. Citacions

Disposició adicional

Disposició derogatòria

Disposició final primera

Disposició final segona

Exposició de motius

La protecció de les invencions per mitjà de patents està consolidada a tots els països desenvolupats. Ha passat a ser una condició necessària per al desenvolupament d'activitats econòmiques entorn de la recerca o d'activitats productives que incorporin o utilitzin invencions. La Llei de patents continua amb la progressió —iniciada amb la Llei de marques— cap a l'establiment a Andorra d'un sistema de propietat industrial